

Rondneuzen in het huis van God

Doel

Voor Don Bosco was geloof een belangrijke houvast in zijn leven en werk. Iets dat hij als kind van zijn moeder heeft meegekregen. Hij bouwde op elke plaats waar hij een nieuw werk begon een kapel of een kerk (wanneer hij meer middelen had). Een van de mooiste kerkgebouwen die hij bouwde was de basiliek van Maria Hulp der Christenen. Het doel van deze zoektocht is om de kinderen nieuwsgierig te laten kennismaken met een stuk traditie van Don Bosco. Namelijk een bezoek aan de kerk of 'het huis van God'.

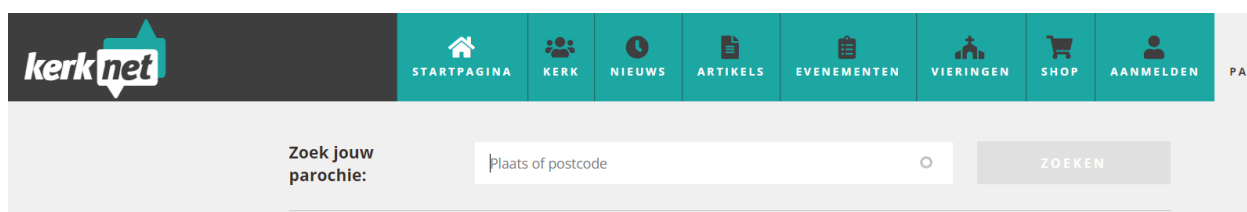
Werkwijze

Wij hebben de tocht uitgewerkt als een gegidste tocht waarbij je al vragen stellende, vanuit je school met de leerlingen op stap gaat. We starten in de klas en gaan op zoek naar de kerk waar jullie naartoe gaan. Eens jullie aan het kerkgebouw zijn, kan het rondneuzen beginnen. Wij beginnen van buiten naar binnen.

Hieronder vind je de gegidste tocht zoals die door ons is samengesteld. Je kan deze natuurlijk naar je eigen hand zetten en dingen uit weglaten, van volgorde wisselen of aan toevoegen.

Het is aan te bevelen om de tocht op voorhand uit te testen. Want misschien zijn niet alle zaken die wij in de tocht hebben verwerkt, te vinden in en rond de kerk die jij hebt uitgekozen.

Weet ook dat niet alle kerkgebouwen open en vrij toegankelijk zijn. Vraag dit op voorhand even na bij de verantwoordelijk van de parochie. De gegevens vind je op www.kerknet.be.

Je kan tegelijkertijd ook vragen of je ook in de sacristie, naar de klokkentoren of de plaats waar het grote orgel staat mag.

We maakten ook een gids met tekeningen en opdrachten voor je leerlingen. Schat zelf in of dit voor jouw leerlingen een meerwaarde kan zijn.

Leidraad voor de leerkracht

De opdracht of vraag die jij zelf stelt aan de kinderen vind je **in het blauw, telkens achter het**

Extra informatie voor jou als leerkracht staat in het cursief.

Een verwijzing naar een opdracht in hun gids vind je in het oranje.

Start in de klas

- Vaak zie je een kerk al van ver. Want ze steken hoog boven de andere huizen uit. Weet je hoe dat komt? Een kerk lijkt niet op een gewoon huis. Wat is het eerste dat opvalt?**

Heel vroeger bouwden de mensen de kerk zo groot omdat ze vonden dat God best in het mooiste en grootste huis kon wonen. De kerk stak dan torenhoog boven de andere huizen uit. Vandaag is dat vaak niet meer het geval. Je vindt ook kerkgebouwen tussen de andere huizen in de stad. Zo leeft God meer tussen de mensen.

Het eerste dat opvalt bij een kerk is inderdaad de toren. Je hebt verschillende soorten torens. Soms heeft een kerk een plompe toren, soms een spitse naaldtoren, soms een ajuin toren, omdat hij er als een ajuin uitziet. De torens werden gebouwd volgens de mode van die tijd. Maar het hing ook af van de mensen in de parochie, of die veel geld hadden of niet.

- Op welke toren lijkt de toren van de kerk die wij gaan bezoeken?**

Laat de kinderen in hun gids zoeken en de toren aanduiden die het meest lijkt op die van de kerk. Ze kunnen de toren ook zelf tekenen.

Onderweg naar de kerk

Je kan op voorhand zelf de route bepalen. Of je kan samen proberen de kerk te vinden door je te oriënteren op de kerktoren. Of je kan ook een soort van zoektocht uitwerken. Aan jou de keuze...

Aangekomen bij de kerk

Wanneer jullie aan de kerk toekomen gaan jullie eerst buiten rondneuzen.

- Aan de voet van een kerk zie je vaak een speciale 'eerste steen' ingemetseld waar een cijfer op staat. Weten jullie waarom?

Op de eerste steen staat een cijfer dat verwijst naar het jaar waarin de kerk is gebouwd. Soms zetten ze daar ook twee letters A.D. . 'Anno Domini' betekent 'het jaar van de Heer'.

- Probeer de eerste steen van de kerk te vinden. Wie ontdekt wanneer deze kerk is gebouwd?

Laat de kinderen het jaartal noteren in hun gids.

- Op de toren van een kerk staat altijd een kruis. Soms staat er ook een dier op de spits. Weten jullie welk dier op de spits staat?

Een haan. De haan op een toren wordt een 'weerhaan' genoemd. Omdat hij meedraait met de wind en aanduidt uit welke richting de wind komt.

Wist je dat de haan ook een oud symbool is van waakzaamheid en moed. De haan doet alle Christenen eraan herinneren dat ze gedoopt zijn tot moedige Christenen. Dat betekent dat ze de moed moeten hebben om eerlijk te spreken, om op te komen voor mensen die worden uitgesloten, te delen met mensen die arm zijn en hulp nodig hebben...

Dat geldt natuurlijk niet alleen voor Christenen. Ook bij moslims, hindoes... is dat het geval.

- In de kerktoren hangt een...? Soms zie je ze zelfs van buiten hangen. Weten jullie wat er in de toren hangt?

In de kerktoren hangt een klok. Soms hangen er meerdere: vaak 1 grote en enkele kleine. Ze worden geluid om iets aan te kondigen. Sommige mensen zeggen: 'de klokken roepen ons'.

Dat was vroeger het geval, de klokken lieten weten wanneer het tijd was om naar de eucharistieviering te gaan. Dan werden de klokken feestelijk geluid. Je kan het vergelijken met de oproep tot gebed in de moskee.

De klokken worden ook geluid bij bijzondere gebeurtenissen. Ze worden geluid bij een huwelijk en doopsel en klinken dan heel helder en opgewekt. Maar ze worden ook geluid wanneer iemand begraven wordt, dan klinken ze diep en treurig.

Indien het mogelijk is om in de kerktoren naar de klokken te gaan kijken is dat een grote meerwaarde. Soms kan de klok van de kerk nog manueel worden geluid. Kinderen vinden het leuk om dat eens te proberen. Let wel op voor de oren. Want een klok kan luid klinken als je er vlakbij staat. De leerlingen kunnen best hun oren beschermen.

- De deuren van een kerk zijn groot en hoog! Schat eens hoe hoog de deuren van deze kerk zijn?

Je laat de kinderen met behulp van hun eigen lichaamsgrootte proberen een schatting te maken. Daarna ga je effectief meten om te zien of ze goed hebben geschat.

De deuren van de kerk vormen samen het kerkportaal. Wanneer je door de deur stapt kom je binnen in het huis van God.

- Kerkportalen van grote kerken zijn vaak versierd, soms met taferelen uit de bijbel. Zie je iets op deze deuren van deze kerk?

Soms staan er machtige leeuwenkoppen op een portaal omdat leeuwen goede bewakers zijn. Ze bewaken het huis van God.

Binnengaan in de kerk

- Wat valt jullie op nu we binnen zijn?

Het is stil en koel. Soms ruikt het ook naar wierook en kaarsen. Het is inderdaad nogal donker in de kerk omdat de ramen nogal bont gekleurd zijn. Ze laten daardoor minder licht door. Maar als de zon erdoor komt is het een en al licht.

- Weet je dat er op de glasramen allerlei verhalen staan?

Glasramen zijn een soort van prentenboek voor kinderen en volwassenen.

In jullie gids staat een voorbeeld met een tafereel uit de bijbel. Wie kan het raden?

Het is uit verschillende stukjes gekleurd glas gemaakt dat wordt samengehouden met stukjes lood. Daarom noemen ze een 'glasraam' ook 'glas in lood'.

- Veel kerken zijn nogal versierd. Je moet soms even bekomen van wat je allemaal ziet. Wat misschien opvalt bij het binnenkomen is een klein waterbekken. Soms is het in de muur gemetseld. Soms staat het in een kleine zuil. Maar je vindt het altijd bij de ingang. Dat heet een wijwaterbekken. Waar zien jullie het wijwaterbekken van deze kerk? Weet iemand wat wijwater betekent?*

Met wijwater (dat is water dat door de priester wordt gewijd) worden Christenen gedoopt. Als ze daarna in de kerk komen, dopen ze hun hand in het wijwaterbekken en maken ze daarmee een kruisteken. Daarmee denken ze opnieuw aan hun doopsel.

- In het midden van de kerk vind je een grote tafel. Dat noemen ze het altaar. Weten jullie waarom het in het midden staat? Wat ligt er allemaal op het altaar?*

De priester die de eucharistieviering voorgaat, staat achter het altaar. Het altaar staat centraal zodat iedereen alles goed kan zien. De priester leest er gebeden voor en zegent het brood en de wijn dat gebruikt wordt tijdens de eucharistie. Christenen herdenken tijdens hun viering het laatste avondmaal dat Jezus met zijn apostelen had voor dat hij aan het kruis is gestorven. Hij liet toen weten aan zijn apostelen dat hij er altijd zou zijn, zeker als ze brood en wijn zouden delen zoals ze die avond deden.

Vaak is het altaar feestelijk versierd met bloemen, kaarsen en een altaardoek. Op dit doek staan vaak twee griekse letters die in elkaar gevlochten zijn. De hoofdletter X (uitgesproken als Chi) en de hoofdletter P (uitgesproken als ro). Deze letters staan voor 'Jezus Christus'.

Er bestaat ook een jeugdbeweging die hiernaar genoemd is. Je kan de kinderen laten raden.

Het is de chiro, zij hadden de twee letters P en X in hun kenteken. Dit veranderden ze een tijdje geleden in de letters P en C.

kenteken vroeger

kenteken vandaag

Misschien zijn er wel kinderen van jouw klas in de chiro?

- Achter het altaar is nog een mooi versierde plaats met een klein versierd kastje. Dat heet het tabernakel. Weet je wat er in dat kastje zit? En valt er jullie nog iets op naast het tabernakel?

Als er na de eucharistieviering hosties over zijn dan worden die in een mooie kelk bewaard in het versierde kastje. Het tabernakel gaat op slot. Het lichtje naast het tabernakel verwijst dag en nacht naar de aanwezigheid van God. Het heet daarom ook 'Godslamp'.

- Overal in de kerk zie je kruisjes terug komen. Ga op zoek naar de verschillende kruisjes. Hoeveel kan je er vinden? Weet iemand waarom er zoveel kruisjes zijn?

De kinderen kunnen het aantal kruisjes noteren in hun gids en kruis dat zij mooi vinden erbij tekenen.

De kruisjes sieren de voorwerpen en de muren. Je ziet ze op kaarsen, op de kelk, op de Bijbel, op de schilderijen, glasramen.

De kruisjes verwijzen naar de vreselijke dood van Jezus. Hij werd aan het kruis genageld en stierf. Maar de christenen geloven dat hij na drie dagen weer tot leven werd gewekt door God, zijn vader. Ze geloven dat hij lang geleden echt leefde maar er ook vandaag nu nog altijd is voor hen. Maar dan op een andere manier.

Aan de muren vind je het verhaal van deze laatste weg die Jezus heeft afgelegd. Ze noemen dat zijn kruisweg. Het vertelt het verhaal dat hij ten onrechte werd veroordeeld, dat hij daarna zijn eigen kruis moest dragen door de straten van Jeruzalem tot aan de plaats waar hij aan kruis is genageld en is gestorven. Een zeer pijnlijke dood. Het laatste beeld toont hoe zijn leerlingen hem wanneer hij dood was in een graf hebben gelegd.

- In de kerk vind je ook beelden en schilderijen van Heiligen. Dikwijls heeft de Heilige iets bij of in de hand waardoor je hen herkent. Elke kerk of parochie heeft ook een patroonheilige. Dat is de belangrijkste Heilige van die kerk. Van deze kerk is dat... (zelf op te zoeken en in te vullen). Je herkent haar of hem door ...(zelf in te vullen). Loop maar eens rond en probeer de patroonheilige te vinden.

Heiligen zijn mensen die een boeiend leven hebben gehad en die geprobeerd hebben om het voorbeeld van Jezus te volgen. Het zijn vaak zeer moedige mensen. Zoals Don Bosco die zijn hele leven voor de straatjongens in Turijn heeft gezorgd.

Na het zoeken kan je iets meer vertellen over de patroonheilige van jouw kerk en wat de betekenis van het voorwerp is. Op <https://heiligen.net> vind je meer info over alle heiligen.

- Er zijn zoveel Heiligen dat je ze onmogelijk allemaal in een kerk kan terugvinden. Elke kerk heeft vaak een bijzondere heilige. Maar in alle kerken vind je wel een belangrijke vrouw terug. Weet je wie we bedoelen?

In alle kerken vind je steeds Maria, de moeder van Jezus terug. Vaak draagt ze een kleine Jezus op haar arm. Soms zie je ook een beeld van haar met haar gestorven zoon op haar schoot. Ze wordt dan afgebeeld als de moeder die troost geeft aan iedereen die lijdt.

Net zoals Don Bosco steken mensen vandaag nog altijd graag een kaarsje aan bij haar beeld en blijven wat bij haar zitten of bidden een weesgegroet of onze vader. Soms vertellen mensen haar hun zorgen, soms vragen ze of ze een wens in vervulling kan laten gaan. Wie dat graag wil mag op het einde van het bezoek zelf een kaarsje branden.

- In de kerk zie je soms ook iets dat eruit ziet als een grote, donkere kast met twee of drie gangen. Het is er zeer donker. Je kan er precies verstoppertje in spelen. Weet iemand wat dat is? Ga maar eens binnen.

Dat is een biechtstoel. Iets dat vroeger vaak gebruikt werd wanneer iemand iets wilde opbiechten aan de priester. Vaak waren dat dingen die ze gedaan hadden waar ze achteraf spijt van hadden. Bijvoorbeeld omdat ze iets gestolen hadden, of iemand geslagen of met harde woorden gekwetst hadden. In zo'n biechtgesprek geven mensen toe wat ze fout hebben gedaan, wat hun pijn doet en wat ze willen goedmaken.

Het gebeurde vroeger in het donker omdat de mensen dit in alle vertrouwen kwijt wilde. De priester kon dus niet zien wie aan hem opbiechtte. In naam van God kon de priester die persoon raad geven en vergeven. Door de biecht worden mensen weer blij omdat ze dingen uit het verleden hebben kunnen goedmaken.

Vandaag wordt bij ons niet meer in een donkere biechtstoel gebiecht maar doen mensen dat in een open gesprek met een priester. In andere landen (bijvoorbeeld Italië) zie je het gebruik van de biechtstoel nog wel. Aan het lampje dat bij een biechtstoel hangt kan je zien of er een priester aanwezig is. Brandt het lampje rood dan is hij in gesprek. Brandt het groen dan kan je in de biechtstoel gaan zitten voor een gesprek. Misschien hebben jullie dat al eens gezien wanneer je op vakantie een kerk bezoekt?

- In de kerk staat ook een geweldig muziekinstrument. Weten jullie welk? En wat er zo bijzonder aan is?*

Het orgel is een soort van piano met grote en kleine pijpen. De grootste pijpen zorgen voor de diepe tonen, de kleinste klinken heel hoog. Op het klavier zie je net zoals bij een piano witte en zwarte toetsen. Maar er zijn ook grote toetsen op een voetklavier. Want een orgel bespeelt men niet alleen met de handen maar ook met de voeten. Een orgel kan heel veel klanken nabootsen.

Nieuwsgierig gaan kijken in de sacristie

Als je de kans hebt om iemand van de kerk te vragen om ook in de sacristie binnen te mogen is dit een mooie gelegenheid om ook een kijkje te nemen achter de schermen.

- In de buurt van het altaar zie je een deur. Bij de start van een viering zie je de priester uit die deur komen want daar bevindt zich de sacristie. Daar hangen de gewaden die de priesters dragen tijdens de viering. In vier verschillende kleuren. Weet je welke kleuren?*

De misgewaden zijn mooi versierd en hebben verschillende kleuren. Rood, groen, wit en paars. Op bepaalde momenten tijdens het kerkelijk jaar draagt men een bepaalde kleur.

- ❖ *Groen is de vaakst voorkomende liturgische kleur en wordt op de gewone dagen gedragen. Groen staat voor hoop.*
- ❖ *Wit is de feestkleur en wordt gebruikt bij hoogfeesten zoals Kerstmis en Pasen. Wit staat voor zuiverheid, reinheid en onschuld.*

- ❖ *Rood wordt op Palmzondag, op Goede vrijdag en op Pinksteren gedragen. Rood staat symbool voor het bloed van martelaren (zoals Jezus bij zijn lijden en sterven) en het vuur van de heilige Geest.*
- ❖ *Paars draagt men tijdens de advent en de vastentijd. Ook bij uitvaarten wordt meer en meer paars in plaats van zwart gedragen. Paars staat symbool voor inkeer en voorbereiding. De kleur paars is zwart waar wat licht doorheen komt.*

Alles wat nodig is voor een viering wordt in de sacristie bewaard. Wat zou dat allemaal kunnen zijn?

Kaarsen, kandelaars, kruisen, boeken, wijn, hosties, kelken en wijdingsoliën. Op grote feestdagen zweeft er ook een eigenaardige geur door de kerk. Dat komt van de wierook.

- ❖ *Wierook komt uit Afrika of het verre Oosten en ziet eruit als gele korrels hars. Die legt men in een wierookvat, bovenop enkele gloeiende kooltjes. Onmiddellijk begint de geurige rook op te stijgen uit het wierookvat.*
- ❖ *Tijdens plechtige vieringen draagt een misdienaar (helper van de priester) het wierookvat. Soms zwaait hij of zij ermee. Daardoor wordt de gloed van de kooltjes aangewakkerd en verbrandt de wierook nog beter.*
- ❖ *Wierook werd vroeger gebruikt om vorsten en koningen te eren. De wijzen uit het Oosten hadden het ook mee toen ze bij de baby Jezus op bezoek kwamen. In de kerk wordt het nog steeds gebruikt om Jezus mee te eren.*

We zijn aan het einde van onze rondleiding. Bij een volgend bezoek aan een kerk zal je zeker dingen terugvinden die je vandaag hebt ontdekt. Wie graag een kaarsje brandt kan dat doen. We genieten even van het geluid van de stilte voor we naar buiten gaan.

In hun gids staan nog enkele tekeningen om nadien te gebruiken in de klas. Laat ze samen leggen wat ze hebben onthouden.

